

kringgesprek

De kring is de spil waar de dagelijkse organisatie om draait. Iedere ochtend en middag begint er mee. Teksten worden voorgelezen, meegebrachte spullen getoond en besproken, werk wordt afgesproken en georganiseerd. Ze leren omgaan met momenten van vreugde, feest en verdriet, met vriendschap en ontrouw. Het gaat om samen doen, samen leren, samen beleven, om plannen maken en met elkaar

zorgen voor een goede werksfeer. De gesprekken stimuleren de behoefte van kinderen om te communiceren. In onze moderne samenleving wordt steeds meer een beroep gedaan op taalvaardigheid van kinderen en volwassenen. Een goede taalvaardigheid maakt "mondig", onafhankelijk en zelfstandig.

Het is moeilijk om originele gedachten onder woorden te brengen. Kinderen gaan op zoek naar woorden en formuleringen. Vertellend en pratend maken ze gebruik van elkaars taalkennis. Het is nog moeilijker om écht gehoord en begrepen te worden. Een persoonlijk verhaal roept veel beelden op. Leerlingen krijgen belangstelling voor elkaar. Ze gebruiken verhalen van groepsgenoten om bij hun eigen verhalen te komen. Vertellen is ervaringen delen en dingen te weten komen. Ze merken dat een heleboel niet vanzelfsprekend is. De gesprekken voegen iets toe aan hun gedachtewereld en kinderen leren van mening te veranderen. Ze leren praten en luisteren, ze leren kiezen, afspraken maken en zich aan regels houden. Het gaat om verslag uit brengen, het bespreken van gemaakt werk en het opdoen van nieuwe ideeën. Ook worden er binnen veilige grenzen van de kring conflicten doorgenomen (2.4.2) en verantwoordelijkheden voor de goede gang van zaken verdeeld. (2.4.14) Alle zaken die het leven in de groep betreffen komen aan bod. Iedereen wordt serieus genomen en praat zoveel mogelijk mee op voet van gelijkheid.

Bewust wordt voor een kringopstelling gekozen. Kinderen kunnen elkaar allemaal aankijken, zijn werkelijk op elkaar gericht en praten niet tegen ruggen. Dat geeft mogelijkheden tot een onbelemmerde uitwisseling, tot een wezenlijke betrokkenheid en de beleving van gelijkwaardigheid. De leerkracht zorgt er voor dat kinderen niet op een afstand of 'in de verdrukking zitten'. Ze let er op dat de kring ook zoveel mogelijk 'gesloten' is en op welke plek ze zelf gaat zitten. Naast deze organisatorische zaken let ze vooral op de inhoud van de gesprekken en de betrokkenheid van de kinderen hierbij. Ze laat merken dat zij naar hen luistert en hen begrijpt. De leerkracht vraagt naar eigen en vergelijkbare ervaringen, laat kinderen nadenken over mogelijke antwoorden. Uit weer andere dingen haalt ze een rekenverhaal of doet een voorstel om er een toneelstuk van te maken ... Het is haar taak om dit collectieve kringmoment zo effectief mogelijk te maken voor allerlei leerervaringen, waarbij ze let op de koppeling naar de werkdoelen en leerlijnen en op kansen om zinvol verder te kunnen werken. Ze beperkt haar eigen taaluitingen. Als ze een stilte laat vallen hebben kinderen de kans om mee te zoeken, om in te springen. Elke leerkracht is er op uit om zo veel mogelijk kinderen in het gesprek aan bod te laten komen en niet alleen de snelste, slimste of die met de grootste mond. Doordat ze negatief commentaar indamt en door haar manier van vragen geeft ze kinderen ruimte om (verder) te

vertellen. In de omgang met taalzwakkere leerlingen geeft ze het goede voorbeeld.

De sterke scheiding in vertelkring, boekenkring, observatiekring, verslagkring, actualiteitenkring, themaking, tekstenkring ... die bij veel vernieuwingsscholen voorkomt, kennen frei-netgroepen minder. In elk kringgesprek gaat de ene werkvorm vloeiend over in de andere. Naar het meegebrachte wordt gekeken, naar het vertellen wordt geluisterd en er worden vragen over gesteld. Je leest trots een tekst voor zodra die af is, er wordt over doorgepraat, nieuwe verhalen verteld of onderzoek afgesproken. En steeds zijn duidelijk verwoorden en verbeelden, lezen, schrijven, taalbeschouwing, woordenschatontwikkeling, rekenen en wereldverkenning aan de orde. Als er iets gebeurd is wacht je niet op de actualiteitenkring en wanneer je een boek uit hebt vertel je er enthousiast over in de eerste de beste kring. Dat zorgt voor afwisseling en sterke betrokkenheid. Afspraken worden samengevat en weer genoteerd. Mondelinge en schriftelijke taal verrijken elkaar.

In eindkringen worden resultaten getoond, besproken en van commentaar voorzien. De groep kijkt of hun vragen zijn beantwoord, naar de producten en naar het proces (hoe ging het, kan het de volgende keer anders?). Het is een gezamenlijke afronding en vooruitblikken.

Literatuur Kringgesprek

Boes Ad. Gesprekken in de kring. Invoeringsprogramma. CPS Hoevelaken 2004

Boland, Th., *Dat doen we zelf; zelfbestuur in een freinetgroep*, Enschede 1993 (Module nascholing SLO).

Na een schets van de theoretische achtergrond wordt beschreven op welke wijze zelfbestuur in freinetscholen vorm krijgt: kinderen zijn mee verantwoordelijk voor de leerinhouden (het werk), de inrichting van lokaal en schoolomgeving, maar ook zijn ze mee verantwoordelijk voor de onderlinge verhoudingen. Het aandeel van de leraar bij zelfbestuur komt uitgebreid aan de orde.

Broersma, R. / K.Mulder e.a., *Geef ze de ruimte, naar een inspirerende leer-, werk- en speelomgeving in de basisschool*, Valthe, 2004 (De Reeks 6).

Ontwerp een leeromgeving waar ieder kind op eigen wijze kan leren, leert leren, zich kan ontplooien, rijper en rijker kan worden, zelfstandiger en tegelijk coöperatiever. Geef kinderen de ruimte om verantwoordelijkheid te dragen, te overleggen, medezeggenschap uit te oefenen, mee te denken, mee te werken, ook bij het inrichten van de ruimte.

Freinetbeweging Vlaanderen. Klasraad. Leuven 1989.

Brochure over de achtergronden van de klasraad. Met voorbeelden uit de praktijk.

Nicolai, J. / J.Tans, *Ondernemende kinderen tellen mee. Werken met een klassenkas in de basisschool*, Valthe 2000 (De Reeks 5).

Ondernemende kinderen tellen mee gaat over werken met een klassenkas in basisschoolgroepen. Werken met de klassenkas is oefenen in zelfbestuur en stimuleren van

